

komme et samlet større Beløb, end der skulde tilfalde Fæsterens Efterladte, hvorved det jo ogsaa maa erindres, at der mange Steder mulig ikke vilde findes nogen Efterladte, og det var da dens Hensigt, saaledes som det udtaltes under Nr. 7 i dens Meddelelse i det andet Thing, at det, der blev tilovers af denne Indbetaling i Statskassen, skulde anvendes til Fremme af almindeligere Jordbruget eller Jordbrugerne vedrørende nyttige Foranstaltninger. Man kunde ikke her sætte „Fæstebøndestanden“, idet den, som sagt, ikke mere vilde existere, og man holdt sig derfor til dem, der for Tiden maae betragtes som dens nærmeste Repræsentanter, nemlig Jordbrugerne i Landet og da navnlig de mindre. Der vilde være meest Grund til at anvende det omtalte Restbeløb til at træffe almindelige Foranstaltninger, for at de kunde blive satte istand til at bringe deres Agerbrug frem. — Jeg vil antage, at jeg hermed tilstrækkeligt har forklaret min Stilling til denne Sag og har begrundet mit Dissse om at see den videre fremmet.

Sfytte: Ja, jeg havde tænkt mig, at jeg meget godt kunde blive fri for at forlange Ordet i denne Sag, da Alt, hvad der kan udtales fra den Side, hvortil jeg hører, jo er blevet udtalt i det andet Thing. Men efter den Modtagelse, som det foreliggende Lovforslag fik iqaar i dette Thing fra den modsatte Side, har jeg dog troet at burde tage Ordet et Dieblif. Jeg skal imidlertid stræbe at fatte mig meget kort. Det synes mig, som om det ærede Medlem (Bytphen-Adeler), der iqaar be- tegnede Lovforslaget som et Forslag til en Overenskomstlov, ganske havde Ret. Det er netop paa denne Egenkab ved det, at jeg sætter megen Pris; thi, skulle vi kunne gjøre Noget for at føre en Fæstelov igjennem, da maa det være ad Overenskomstens Bei. Et Par ærede Medlemmer fortalte os iqaar, at de havde været saa heldige at sælge mange af deres Fæstegaarde — jeg kalder det heldigt baade for dem og for deres Fæstere — men jeg vil

dertil bemærke, at Lovforslaget jo ikke vil være til Ginder for, at de fremdeles kunne gaae frem ad samme Bei. Frivillighedens Bei vil staae aaben ogsaa efter Lovforslaget. Dets § 8 viser jo i saa Henseende bestemt Beien. De Herrer ville efter den kunne sælge underhaanden til Fæstere og deres Arvinger; de ville efter den kunne sætte bort og kunne forpagte bort; ja, Lovforslaget gaaer endog endnu videre, idet de ogsaa selv ville kunne kjøbe. Jeg troer, at den Bei, som Lovforslaget angiver, er den bedste Bei, ad hvilken Fæstefæ- løsningen vil kunne gennemføres, og ad hvilken den sorte Plet, som Fæstevæsenet udgjør i vor nuværende Udvikling, som det blev sagt iqaar, vil kunne staves bort. Lovforslagets § 8 skal jeg derfor heller ikke have Noget imod, skjøndt jeg ganske vist har nogen Frygt for det Punkt i samme, som siger, at Godseieren ogsaa skal kunne kjøbe. Det forekommer mig nemlig, at der mulig nok kan være Grund til Frygt for, at Godseierne saa ville anvende en Deel af deres overordentlige Rigdomme til at kjøbe flere Gaarde sammen, og at der derigjennem vil beredes en stærkere Sammenlægning. Jeg skal imidlertid ikke videre opholde mig ved dette Punkt, da mit ærede Ven tilhøre (M. Andersen) allerede har udtalt sig derom, og jeg skal derfor kun gjentage, at jeg nok fra mit Standpunkt kan slutte mig til Lovforslaget, som det foreligger. Adskillige Talere have jo dog været af den Mening, at Lovforslaget muligens kunde fremmes, og navnlig har den ærede 3die Landstingsmand for 2den Kreds (Bytphen-Adeler) ytret, at der nok kunde bygges videre paa samme, naar man af dets § 1 udtog Bestemmelsen om Fæstetvang endnu i 20 Aar og i § 2 satte en Trediedeel istedetfor en Fjerdedeel. Jeg kan ikke sige i dette Dieblif, hvorvidt jeg vil kunne gaae med til det Første, idet jeg maa finde det skadeligt, om Fæstetvangen strax skulde falde bort ved Salget. Om der i § 2 sættes $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{4}$, vil jeg derimod ikke holde saa nøie paa. Hovedsagen er dog, at